

Ἐπὶ Μουράτ Γ', Μεχμέτ Γ', Ἀχμέτ Α', Μουσταφᾶ Α' καὶ Ὀσμάν Α' ὁ Ἀχμέτ πασᾶς (ὁ τοῦ Σόκολη διάδοχος), ὁ Σισάν πασᾶς (ὁ πεντάκις βεζιρεύσας), ὁ Χουσεῖν πασᾶς καὶ ὁ Μέρε Χουσεῖν πασᾶς ἦσαν Ἀλβανοί· ὁ τρις βεζιρεύσας Χαλήλ πασᾶς Ἀρμένιος· ὁ Σικάλας Σινάν πασᾶς ἀρνησιθρησκος ἐξ Ἀγκῶνος· καὶ ὁ Νασσοῦ πασᾶς υἱὸς Ἕλληνας ἱερέως. Σλαῦοι ὡσαύτως ὑπῆρξαν ὁ τοῦ Ἀρμενίου Χαλήλ διάδοχος Χοσρέφ πασᾶς καὶ ὁ μέγας βεζιρὸς Ρετζέπ πασᾶς, ὁ πρωτοεργὸς τῆς φοβερᾶς στάσεως τοῦ 1632, τῆς ὁποίας διετέλεσε τὸ κύριον θῦμα καὶ τῆς ὁποίας εἰς τῶν ἐπιφανεστάτων ἀρχηγῶν ἐγένετο ὁ Ἕλληνας Ροῦμ Μεχμέτ. Τότε προεχειρίσθησαν ἀλλεπαλλήλως τρεῖς Ἀλβανοὶ μεγάλοι βεζίροι· ὁ Ταβανιγιασί Μεχμέτ, ὁ Καρᾶ Μουσταφᾶς καὶ ὁ Ταρχουντζή Ἀχμέτ πασᾶς. Ἰδίως γνωστὸς ἐγένετο εἰς τοὺς χριστιανούς τῆς Ἀνατολῆς ὁ τῶν Κιοπριλιδῶν οἶκος. Οἱ μὲν εἶπον αὐτοὺς σερβικῆς καταγωγῆς, οἱ δὲ ἀλβανικῆς, οἱ δὲ καὶ γαλλικῆς· ἀλλ' οἱ πλείονες βεβαιοῦσιν ὅτι οἱ Κιοπριλιδαὶ ἦσαν Ἕλληνας τὸ γένος. Ὅπως δὴποτε ὡς πρὸς τούτους ἐγένετο ἐξαιρέσεις τοῦ προϋπάρχοντος κανόνος, διότι παρεκτὸς τοῦ πρώτου, ὅστις ἦτο ἐκ γενετῆς χριστιανός, ἄλλοι ἐκ τοῦ οἴκου τούτου ἀνεδείχθησαν μεγάλοι βεζίροι ἀπὸ τοῦ 1656 μέχρι τοῦ 1710. Καὶ μετὰ τοὺς Κιοπριλίδας δὲ οἱ μεγάλοι βεζίροι Δαμάτ Χασάν πασᾶς, Τζόρλιλι Ἀλῆ πασᾶς καὶ Τοπάλ Ὀσμάν πασᾶς ἦσαν Ἕλληνας τὸ γένος (ὁ πρῶτος καὶ ὁ τρίτος Πελοποννήσιοι), ἵνα παραλίπωμεν πλείστους ἄλλους ἐτέρας χριστιανικῆς καταγωγῆς.

Ἀλλὰ, παρεκτὸς τῶν μεγάλων βεζιρῶν, οἱ πλείστοι τῶν ἐπιφανεστάτων στρατηγῶν καὶ ἄλλων ἀνωτάτων τοῦ κράτους λειτουργῶν ὑπῆρξαν ἀλλότριοι τῆς τουρκικῆς φυλῆς. Ἴνα δὲ περιορισθῶμεν εἰς τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τοῦ κράτους, παρατηροῦμεν ὅτι ὅλοι σχεδὸν οἱ ἐπὶ Σουλεϊμάν Α' καὶ Σελῆμ Β' διαπρέψαντες ἐπὶ πολεμικῆ ἀρετῇ ἄνδρες ἦσαν χριστιανοὶ τὸ γένος. Ὁ Περτέφ πασᾶς, οἱ Ἐρζεγογλοὶ, οἱ Δουκαγίνογλοὶ κατήγοντο ἅπαντες ἐξ Ἐρζεγοβίνης. Ἀλβανοὶ ἢ Κροάται ἦσαν ὁ Σινάν, ἀδελφὸς τοῦ μεγάλου βεζιρίου Ρουστέμ, ὁ Τερχάτ πασᾶς, ὁ Ἀχμέτ πασᾶς, ὁ Δαοῦτ πασᾶς καὶ ὁ κατακτητὴς τοῦ Γεμὲν Σινάν πασᾶς. Ἐν Βοσνίᾳ ἐγεννήθησαν, παρεκτὸς τοῦ μεγάλου βεζιρίου Σόκολη, ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ὁ Χοσρέφ πασᾶς, οἱ Γιαγιαγλοὶ, ὁ Σαϊλάκ Μουσταφᾶ πασᾶς, ὁ Σάλ Μεχμέτ πασᾶς, ὁ κατακτητὴς τῆς Κύπρου Λαλά Μουσταφᾶ πασᾶς, ὁ κυβερνήτης τῆς Αἰγύπτου Μακτοῦλ Μεχμέτμπεῦς, ὁ Μπαλτατζή Ἀχμέτ πασᾶς, ὁ Τζεναβή Ἀχμέτ πασᾶς καὶ ὁ Σόφι Ἀλῆ πασᾶς, ὅστις διετέλεσεν ὡσαύτως κυβερνήτης τῆς Αἰγύπτου· ἐκ δὲ τῶν ναυάρχων ὁ Σαλή πασᾶς καὶ ὁ ἐπιβόητος Βαρβαρόσας ὑπῆρξαν Ἕλληνας τὴν καταγωγὴν.

Τὸ δέλεαρ τοῦτο τῶν ἀνωτάτων ἀξιωματῶν τῶν ἀπονεμομένων ἀποκλειστικῶς σχεδὸν εἰς τοὺς νεοφύτους ἦτο βεβαίως ἐπιτήδειον νὰ προσελκύσῃ εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἰσλαμισμοῦ πλείστους ὅσους χριστιανούς. Ἀλλὰ ποικίλα ἄλλα αἴτια καὶ ἰδίως ὁ πόθος τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ ἀφορήτων καταπίεσεων προκάλεσαν ἀθροῶς ἀλλαξοπιστίας. Μικρὸν μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ πλῆθος τῶν ἐξιλαμισθέντων χριστιανῶν ἐν Μακεδονίᾳ, ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἀλβανίᾳ ἐγένετο τοσοῦτον ὥστε ἡ διδασκαλία τοῦ νέου θρησκευματος δὲν προέφθανε νὰ γίνῃ εἰς τοὺς νεοφύτους, καὶ ἐκ τούτου ἤρχισαν νὰ μὴ τηρῶνται ἀκριβῶς αἱ διατάξεις αὐτοῦ, ὁ δὲ Μωάμεθ Β' ἠναγκάσθη τῷ 1474 νὰ ἐπιβάλλῃ δι' αὐτοκρατορικοῦ ὀρισμοῦ τὴν ἀσθηρὰν τῶν διατάξεων τούτων ἐκτέλεσιν εἰς τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος χώρας. Ἀπὸ τοῦ 1620 μέχρι τοῦ 1650 ὁ χριστιανικὸς πληθυσμὸς μέρους τινὸς τῆς Ἀλβανίας ἐξέπεσεν ἀπὸ 350.000 εἰς 50.000, ὥστε ὁ Βίτης, ὁ

